

VIII JORNADA AMBIENTAL: SÓN ELS IMPOSTOS LA SOLUCIÓ AL CANVI CLIMÀTIC?

El sistema impositiu i el medi ambient: l'estat de la qüestió

Maite Vilalta

Departament d'Economia

Facultat d'Economia i Empresa

Universitat de Barcelona

Esquema:

1. Per què existeixen els impostos? Justificació de la fiscalitat mediambiental: **La teoria.**
2. S'estan utilitzant? Quins són? Aporten molts recursos? Estan essent la solució al canvi climàtic? **La pràctica.**
3. **Reflexions** a títol de conclusió: El futur dels impostos mediambientals. Podrien realment ser "la" solució?

Anem a pams.....Per què existeixen els impostos?

Els impostos existeixen per què existeixen els **governs.**

I..... Per què existeixen els governs? Què els hi demanem que facin? **Tenen sentit?**

a. Funció assignativa.

b. Funció redistributiva.

c. Funció estabilitzadora.

....Aturem-nos en la **funció assignativa**: a què ens referim?

Què produïm?

Amb quins factors de producció?

Com determinem els preus?

Eficiència

El mercat

Això sempre funciona?

NO → Les **fallades del mercat**.

Una llarga llista de fallades. Entre elles:

L'existència d'**EXTERNALITATS**

Les **externalitats**:

Què són?

Quin problema generen? **Per què falla el mercat?**

Què li demanem que facin **els governs** davant d'aquesta fallada?

Assignacions eficients des d'un punt de vista **col·lectiu**

Quins **instruments** tenen els governs per fer-ho?

Aquí apareixen els **IMPOSTOS**

Es tracta de desincentivar el consum i/o la producció de determinats béns (*impostos pigouvians*) . O incentivar-ne d'altres (*subvencions pigouvianes*)

En aquest cas es tracta d'impostos “**correctors**”. El seu objectiu primer **no és la recaptació**, sinó corregir conductes.

Tot i així **generen ingressos** a la hisenda pública. Alerta: caldrà gestionar-los, administrar-los i inspeccionar-los.

Els governs també tenen **altres instruments**: regulació, drets de propietat, etc.

Per tant, en resum... què ens diu la teoria?

Els **impostos mediambientals (i energètics)** són uns instruments en mans dels governs per corregir els efectes externs que genera la producció i/o el consum de béns contaminants que contribueixen al canvi climàtic... Però, no són els únics instruments que tenen....

A més a més de **corregir danys** ambientals aquests impostos permeten generar una **recaptació** que el govern pot utilitzar per reduir les distorsions existents, de manera que pot aconseguir un benefici extra. Teoria del **doble dividend**: el primer dividend està lligat a la millora mediambiental i el segon engloba els canvis addicionals en el benestar generats per l'ús de la recaptació obtinguda.

2. S'estan utilitzant? Quins són? Aporten molts recursos? Estan essent la solució al canvi climàtic? **La practica.**

De quins impostos estem parlant?: de **3** tipus

1. Impostos energètics: inclouen

- impostos que graven els **productes energètics** com la gasolina, el dièsel (productes utilitzats pel transport), fuel, gas natural, carbó i electricitat (productes energètics per a ús estacionari);
- impostos sobre **emissions de CO_2** ;
- impostos que graven **l'emissió de residus potencialment perjudicials pel medi ambient** (s'apliquen als productors d'energia convencional o nuclear).

Amb dades de la Unió europea:

Aquest tipus d'impostos són els que tenen un **poder recaptatori més gran** dins del conjunt d'impostos mediambientals: **70%** del total de la imposició mediambiental; al voltant del **5%** del total d'impostos i cotitzacions socials.

2. Impostos sobre el transport (exclòs el fuel): inclouen

- impostos relacionats amb la **propietat** i la **utilització** dels **vehicles de motor**.
- impostos que graven **altres tipus de transport** (ex. avions) i **serveis** lligats al transport (ex: les taxes s/vols xàrter o regulars), quan s'ajusten a la definició general d'impostos mediambientals.

Aquest tipus d'impostos representen al voltant d'un **25%** del total de ingressos fiscals mediambientals, i **1,4%** del total d'impostos i cotitzacions socials.

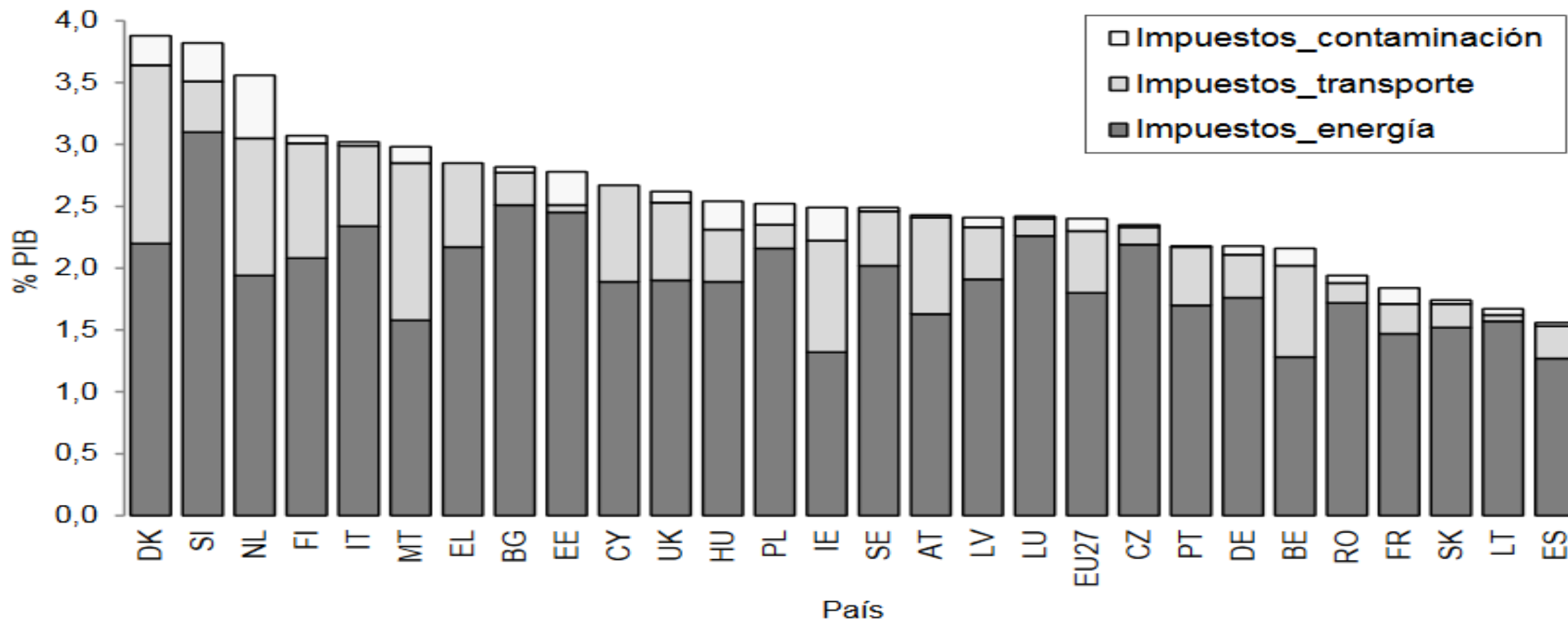
3. Impostos sobre la contaminació i impostos sobre els recursos mediambientals: inclouen:

- impostos sobre la contaminació: s'apliquen a les **emissions mitjanes o estimades a l'aire o a l'aigua**, a la **gestió de residus sòlids i al soroll**
- impostos sobre recursos: són els lligats a **l'extracció o a l'ús de recursos naturals** (licències de caça, pesca...)

Aquest tercer grup representa una part molt residual del total d'impostos i aproximadament el **5%** dels impostos medioambientals.

....Només algunes **dades**.....

Gráfico 1. Clasificación de los impuestos medioambientales como % del PIB. Año 2012. UE_27

Fuente: Elaboración propia. Datos obtenidos de Eurostat.

Tabla 1. Recaudación de los impuestos medioambientales para la UE_27.
Año 2012. Millones de euros.

Ranking	País	Energía	Transporte	Contaminación	Recaudación
					Total Impuestos Medioambientales
1	Alemania	46.850	9.404	1.750	58.004
2	Reino Unido	36.762	12.246	1.701	50.709
3	Italia	36.598	10.162	497	47.257
4	Francia	29.802	4.853	2.586	37.241
5	Países Bajos	11.618	6.638	3.063	21.319
6	España	13.113	2.689	350	16.152
7	Suecia	8.248	1.792	127	10.168
8	Polonia	8.216	736	654	9.605
9	Dinamarca	5.388	3.527	588	9.503
10	Bélgica	4.812	2.798	513	8.122
11	Austria	5.012	2.408	63	7.484
12	Finlandia	4.007	1.780	122	5.909
13	Grecia	4.206	1.317	-	5.523
14	Irlanda	2.171	1.474	437	4.082
15	Portugal	2.802	780	14	3.596
16	Rep. Checa	3.349	209	38	3.596
17	Rumania	2.261	215	74	2.551
18	Hungría	1.834	410	226	2.471
19	Eslovenia	1.095	144	109	1.348
20	Eslovaquia	1.083	138	24	1.245
21	Bulgaria	995	104	20	1.119
22	Luxemburgo	968	62	8	1.039
23	Lituania	516	15	17	548
24	Letonia	425	94	18	538
25	Estonia	427	11	47	484
26	Chipre	338	139	-	477
27	Malta	108	87	9	204
Total UE-27		233.044	64.233	13.055	310.293

Veiem doncs:

- La pressió fiscal mediambiental a Europa oscil·la entre el **3,9% de Dinamarca i l'1,6% d'Espanya.**
- **Poc pes recaptatori dels impostos mediambientals.**
- **Tenen prou força per fer canviar conductes? Són realment correctors d'alguna cosa?**
- **Té sentit que cada Estat actui pel seu compte en aquesta matèria? Caldria plantejar una Reforma Fiscal Verda a nivell europeu?... O fins i tot a nivell mundial?**

Un breu apunt sobre Espanya:

A **Espanya** la majoria dels impostos mediambientals han estat creats pels **governos autonòmics** o els hi han estat cedits. També n'hi ha a nivell **municipal** (ex: impost vehicles tracció mecànica).

Impostos estatals **cedits** als governos autonòmics:

Impost sobre **hidrocarburs**: el 58% cedit les cc.aa.

Impost de **matriculació vehicles**: el 100% cedit a les cc.aa.

Impost s/ **energia elèctrica**: el 100% cedit a les cc.aa.

Impostos de **nova creació** per part dels **governos autonòmics**:

Impostos s/ **abocament i incineració de residus** (industrials i de la construcció)

Impostos **s/contaminació atmosfèrica**

Impost s/ **bosses de plàstic d'un sol ús**

Impost s/ **producció elèctrica nuclear**

Impost s/ **emissions contaminants** d'òxids de nitrogen a l'atmosfera produïda per **l'aviació comercial**

Tram autonòmic de **l'impost s/ hidrocarburs**

Canons **d'aigua**

Eco taxa

3. Reflexions a títol de conclusió: El futur dels impostos mediambientals.
Podrien realment ser “la” solució?

Reflexions:

1. Avui estem davant d'una situació d'emergència climàtica, **cal actuar**. No podem esperar que una “ma invisible” (el mercat?) ens tregui d'aquesta situació.
2. Sabem que els **governos** tenen instruments potents per actuar. Els **impostos** en són un d'ells. No són **LA** solució però sí **UNA** solució.
3. Cal valorar molt positivament els moviments que s'estan produint darrerament al món (“Frydays for future - Greta Thunberg-; The Green New Deal –Alexandria Ocasio-Cortez-; “Gilets jaunes” a França...), etc.

Reflexions (I):

4. En aquesta línia voldria destacar el següent document:

“Economist’s statement on carbon dividends” (The Wall Street Journal, 17 gener 2019).

Es tracta d’una declaració signada per: **27 premis Nobel d’economia**; 4 ex Presidents de la Reserva Federal; 15 ex Presidents del Consell Econòmic Assessor de la Casa Blanca; 2 ex Secretaris del Departament del Tresor d’EEUU.

La declaració conté 5 punts.

El punt 1 diu: ...” un **impost sobre el carboni** és l’eina més eficaç per reduir les emissions de carboni amb l’escala i velocitat que es necessita....

..... Què pot fer més l’**acadèmia**?

Reflexions (II):

5. Com podem aconseguir que **els governs ens facin cas**? Hem d'aconseguir que els governs utilitzin bé el poder coercitiu que els hi hem donat els ciutadans.
6. En **democràcia** això ho podem fer a través de les **urnes**: votant a aquelles formacions polítiques que es comprometin a fer-ho.

7. Però no és tan fàcil:

Per una banda cal una **ciutadania fiscalment formada**, que entengui que el seu vot pot fer canviar les coses (“rendiment de comptes”).

Per altra banda cal una **classe política amb capacitat de lideratge** i disposada a servir al conjunt de la societat i no als seus interessos particulars.

→ Tot depèn de la **qualitat de la democràcia!!!**.

Això és fonamental per que un **sistema tributari** funcioni adequadament!!!!

Reflexions (III):

8. La **mida dels governs**: Quins governs són els que haurien de posar aquests impostos? En un món global com l'actual els ciutadans votem a governs que no són els que prenen les decisions que ens afecten.... Caldria pensar en un **govern global**? Per què no? Quina gran utopia!

9. Els **joves** són la gran esperança: el seu compromís en el planeta i en les persones es fa palès en les seves accions, en el seu vot.

10. És responsabilitat de tots aconseguir-ho: **el coneixement** ha d'estar al servei d'aquesta causa.

Gràcies per la seva atenció

Maite Vilalta

mvilalta@ub.edu

**Departament d'Economia
Facultat d'Economia i Empresa
Universitat de Barcelona**

Barcelona, 5 de juny de 2019